

типи ризиків і забезпечити основні види пенсій. Найбільша вада розподільчої системи полягає у тому, що вона не дає ніяких гарантій виплати ні на сьогодні, ні в майбутньому. У свою чергу, накопичувальна система забезпечує високий рівень гарантій виплати пенсій для учасників, як в даний час, так і в перспективі (при ліквідації пенсійного фонду активи розподіляються пропорційно до обсягу накопичених пенсійних прав учасників).

Таким чином, обов'язкова накопичувальна система передбачає більшу, ніж солідарна, свободу вибору та одночасно відповідальність працівника.

Література:

1. Інформаційно-аналітичні матеріали до звіту про виконання бюджету Пенсійного фонду України за 2017-2019 рр. Пенсійний фонд України. URL: <https://www.pfu.com.ua/news/2019/01/3/616> (дата звернення 20.02.2020).

2. Лич В. Реформування пенсійної системи: сутність, напрями. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2010. № 3. С. 2-10.

3. Петрушка О. Накопичувальна система державного пенсійного страхування: переваги та ризики запровадження в Україні. *Світ фінансів*. 2015. № 1. С. 119-127.

4. Сидор І. П. Державне пенсійне страхування в Україні: сучасні тенденції та виклики. *Вісник соціально-економічних досліджень: зб. наук. праць* (ISSN 2313-4569); за ред. М. І. Зверькова (голов. ред.) та ін. Одеса: Одеський національний економічний університет. 2018. № 2 (66). С. 210-222.

Лупійчук Анастасія Олександрівна

студентка 1 курсу ОС «магістр» факультету фінансів та обліку, ТНЕУ

Науковий керівник – к.е.н., доцент Савчук С. В.

ВИДАТКИ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ

Місцеві бюджети є основним джерелом фінансування багатьох сфер життєдіяльності територіальних громад, що свідчить про їх важливу роль у соціально-економічному розвитку як окремих територій, так і країни загалом. За рахунок коштів місцевих бюджетів фінансуються заклади освіти, культури, охорони здоров'я, засоби масової інформації, здійснюються видатки на соціальний захист і соціальне забезпечення. Саме за рахунок коштів місцевих бюджетів відбувається фінансування різноманітних молодіжних програм, видатків на упорядкування населених пунктів, програм розвитку агропромислового комплексу, комунальної сфери.

Видатки місцевих бюджетів пов'язані з інтересами широкого кола населення і впливають на соціальні процеси в країні, тобто, на рівень добробуту населення, освіченості, на забезпечення медичними послугами, послугами у сфері культури та спорту, соціального захисту у випадках непередбачуваних обставин [1]. Соціально-культурні пріоритети у витрачанні бюджетних коштів виступають першочерговими напрямками реалізації бюджетної політики на місцевому рівні [3].

Враховуючи роль видатків місцевих бюджетів у забезпеченні соціально-економічного розвитку території їх переважно поділяють на такі три групи:

1) видатки на економічну діяльність (розвиток житлово-комунального господарства, будівництва, сільського, лісового та рибного господарства, транспорту та інших послуг пов'язаних з економічною діяльністю);

2) видатки на соціальний захист і соціальне забезпечення (надання соціальних пільг та допомог окремим верствам населення, інші соціальні заходи);

3) видатки на фінансування соціальної сфери (забезпечення функціонування закладів культури і мистецтва, освіти, охорони здоров'я, фізичної культури і спорту).

Аналіз видатків місцевих бюджетів різних рівнів дає можливість дослідити рівень використання бюджетних ресурсів, відповідності потребам регіонів, що виступає необхідною умовою сприяння їх розвитку.

Видатки на фінансування соціальної сфери (освіта, охорона здоров'я, культура і мистецтво, фізична культура і спорт) займають

найбільшу частку у видатках, що є характерним загальною для місцевих бюджетів України. Найбільш фінансованою галуззю залишається галузь освіти, більшість бюджетів виділяють більше 50% від загального обсягу видатків на соціальну сферу. Заходи з реформування проводяться у галузі охорони здоров'я, що повинно поліпшити якість та умови надання медичних послуг. Активна діяльність проводиться в системі культурного та фізичного виховання.

Видатки на соціальний захист та соціальне забезпечення становлять вагомий частку у бюджетах (більше 30%) видатків бюджетів спрямовані на покращення добробуту громадян шляхом надання соціальної допомоги. Значна частина видатків цієї групи припадає на виплату допомоги на дітей, інвалідам та малозабезпеченим сім'ям.

Видатки на економічну діяльність становлять мізерну частину видатків бюджетів (більше 2%) [2].

Ситуація, що склалася в Україні, зумовлює необхідність жорсткої економії бюджетних коштів. Видатки місцевих бюджетів повинні відповідати пріоритетам соціально-економічного розвитку територій та можливостям держави акумулювати відповідні дохідні джерела. Для забезпечення соціально-економічного розвитку території доцільним постає оптимізація видатків місцевих бюджетів шляхом:

- формування бюджету з урахуванням пріоритетних напрямків фінансування, тобто розроблення чітких програм для їх розвитку територій;
- здійснення оцінки результативності виконання таких програм;
- щоквартального звітування виконання програм для швидкого реагування на зміну показників;
- посилення відповідальності виконавців за якість надання послуг та їх обсяг;
- проведення громадських слухань та активного залучення населення до бюджетного процесу .

Тому в умовах економії бюджетних коштів для посилення ролі місцевих бюджетів у забезпеченні соціально-економічного розвитку регіонів насамперед потрібно:

- поліпшити механізм надання соціальних пільг шляхом впровадження адресного підходу до різних категорій громадян;

- впровадити систему «єдиного вікна» при здійсненні різних видів виплат соціальної допомоги та наданні соціальних пільг населенню;
- ліквідувати окремі пільги, шляхом реорганізації пільг та обмеження певного контингенту отримувачів;
- сприяти розвитку добровільного медичного страхування для залучення додаткових джерел фінансування охорони здоров'я;
- здійснити поступовий перехід з бюджетного фінансування закладів культури до її самофінансування та впровадження комерційного розрахунку.

Література:

1. Василик О. Д., Павлюк К. В. Державні фінанси України: підруч. К.: Центр навчальної літератури, 2004. 608с.
2. Державна служба статистики України. URL: <http://ukrstat.gov.ua> (дата зверення: 20.03.2020).
3. Письменний В. В. Місцеві фінанси: навч. посіб. Тернопіль: Економічна думка ТНЕУ, 2012. 200 с.

Маркевич Аліна Владиславівна

студентка 1 курсу ОС «магістр» факультету фінансів та обліку, ТНЕУ
Науковий керівник – д.е.н., професор, Кириленко О.П.

СУТНІСТЬ БЮДЖЕТНОГО ПРОЦЕСУ

Бюджетний процес можна назвати універсальним економічним явищем, адже у ньому відображаються всі бюджетні відносини, які впливають на розвиток економіки, соціально-культурну сферу та добробут населення. Саме через бюджетний процес можна заглянути у недалеке майбутнє та спрогнозувати певні тенденції та закономірності соціально-економічного розвитку держави.

На жаль, сьогодні бюджетний процес в Україні занадто заполітизований, що, безумовно, негативно впливає на якісні показники та збалансованість основного фінансового документа країни. Проте саме від реалізації бюджету залежить економічне і соціальне становище в державі. Тому дуже важливо деталізувати бюджетний процес, виокремити